

Бондар О. Б., к.с.-г.н. ст. викладач; Цицюра Н. І., к.б.н., доцент
(Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія ім. Тараса Шевченка, м. Кременець, olexandr.bondar91@gmail.com)

ТИПОЛОГІЧНА СТРУКТУРА НАСАДЖЕНЬ ЛІСОВОГО ЗАКАЗНИКА «СУРАЗЬКА ДАЧА»

У статті наведено результати досліджень типологічної структури лісів на території лісового заказника «Суразька дача» на території Шумської ТГ в Тернопільській області. Загальна площа досліджуваних лісів становить 3657,5 га.

Дослідження типологічної структури лісів здійснювали за методикою лісівничо-екологічної школи лісової типології Алексєєва-Погребняка.

Наведено результати досліджень типологічної і лісівничо-таксаційної структури насаджень лісового заказника «Суразька дача» за типами лісорослинних умов (субір, сугруд, груд), типами лісу, деревними породами, за походженням (природне і штучне), віковою структурою (I–IV, V–VIII, IX–XII, XIII і більших класів віку), відносною повнотою (до 0,6; 0,6–0,80; 0,81–1), класами бонітету (I^a, I, II, III, IV). Результати наукових досліджень можна використовувати в освітньому процесі та під час дослідження таксаційної структури лісового заказника «Суразька дача».

Ключові слова: клас бонітету; тип лісу; свіжа грабова діброва; дуб звичайний; сосна звичайна; лісовий заказник «Суразька дача».

Постановка проблеми. Одним із пріоритетів державної екологічної політики України у сфері природоохоронних територій є збереження, примноження та раціональне використання різноманітності екосистем і ландшафтів. Так, вони відіграють важливу роль у стабілізації екосистем та відновлення природних ресурсів [1].

Лісові заказники входять до складу природно-заповідного фонду (ПЗФ) України, охороняються як національне надбання, щодо якого встановлюється особливий режим охорони, відтворення й використання [2]. Лісовий заказник загальнодержавного значення «Суразька дача» створено постановою Ради Міністрів Української РСР №383 від 03.08.78 р. Загальна площа лісового заказника стано-

виль 3864 га, із них 3657,5 га, які розташовані у кварталах 39–174 Суразького лісництва державного підприємства «Кременецьке лісове господарство», знаходяться на території Шумської ТГ Кременецького району Тернопільської області [3]. Цей заказник створено з метою збереження унікальних штучно створених модриново-дубово-ясеневих насаджень; як визначного взірця створення хвойно-широколистяних стійких деревостанів, що мають науково-пізнавальну цінність і велике естетичне значення у регіоні.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідження лісового заказника «Суразька дача» особливо актуальне в умовах змін клімату, які відбуваються нині. Так, лісові заказники є частиною мережі об'єктів природно-заповідного фонду, які вважаються осередками збереження видового біорізноманіття.

Видове різноманіття лісів державного лісового заказника «Суразька дача» досліджували Вишневецька Г. С., Ковальчук І. П., Бондар О. Б. [4]. Ними визначено, що дуб звичайний і сосна звичайна є найбільш поширеними видами дерев.

Вивченням типологічної структури насаджень, червонокнижних видів флори і фауни на території лісового заказника «Суразька дача» займалися П'ятківський І. О. [5], Черняк В. М., Синиця Г. Б., П'ятківський І. О. [6], Ткач Л. І., Бондар О. Б. [7], Бондар О. Б., Ткач Л. І., Солодовник В. А. [8] та інші.

Заїка В. К., Іваницький Р. С., Криницький Г. Т. [9] вивчали особливості природного поновлення в сосново-дубових деревостанах, в яких були проведенні рубки головного користування в умовах північно-західного Поділля. Так, найкращі умови для природного поновлення дуба звичайного, сосни звичайної та інших видів дерев у лісовому заказнику «Суразька дача» були в умовах сосново-дубових деревостанів, де частка дуба звичайного до 20% склалась на секції рівномірно-поступового, а найгірші – на секції групово-вибіркових триприймних рубок.

Ліснічук А. М. [10] досліджувала життєздатність природних популяцій сосни звичайної за мінливістю кількісних та якісних ознак на території Кременецького горбогір'я та Малого Полісся. Так, було визначено, що досліджувані популяції характеризуються високим рівнем генетичної мінливості та стійкою життєздатністю.

Загалом дослідження лісівничо-таксаційної структури лісового заказника «Суразька дача» є важливими, враховуючи зміни, які відбуваються в природних екосистемах, а особливо в об'єктах ПЗФ, які охороняються державою.

Метою дослідження є наукове обстеження типологічної та видової структури лісового заказника «Суразька дача».

Матеріали та методика. Для дослідження типологічної та лісівничо-таксаційної структури насаджень лісового заказника використовували матеріали повидільної бази даних ВО «Укрдержліспроект». Для цього користувалися матеріалами лісовпорядкування станом на 01.01.2016. База даних нараховує 135 кварталів. Конвертування файлів бази даних виробничого об'єднання «Укрдержліспроект» з формату *vff у формат *mdb здійснювали за допомогою розробленої програми УкрНДІЛГА ім. Г. М. Висоцького [11].

Лісівничо-типологічний аналіз лісів проведено згідно з основними методичними положеннями лісівничо-екологічної (української) школи лісової типології [12].

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальна площа насаджень лісового заказника «Суразька дача» становить понад 3657,5 га, які є у підпорядкуванні Державного агентства лісових ресурсів України. Так, на території досліджуваного об'єкта представлений трофогенний ряд від суборів до грудів. Серед цих трофотопів найбільшу площу займає сугруд – 73,9% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель. Частка площі груду сягає 26,0% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель, решта субір – 0,1%.

Найбільш поширеним типом лісу є свіжий грабово-дубово-сосновий сугруд, який представлений на площі 70,5% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель (табл. 1).

Таблиця 1

Розподіл площ насаджень лісового заказника за типами лісу

№ з/п	Тип лісу		Площа	
	назва	індекс	га	%
1	Свіжий дубово-сосновий субір	В ₂ -дС	3,1	0,1
2	Свіжа грабова діброва	С ₂ -гД	28,3	0,8
3	Свіжий грабово-дубово-сосновий сугруд	С₂-гдС	2577,5	70,5
4	Волога грабова судіброва	С ₃ -гД	3,6	0,1
5	Вологий грабово-дубово-сосновий сугруд	С ₃ -гдС	64,7	1,7
6	Сирий чорновільховий сугруд	С ₄ -Влч	20,4	0,5

продовження табл. 1

7	Суха грабова діброва	D ₁ -гД	5,5	0,2
8	Свіжа грабова діброва	D₂-гД	790,9	21,6
9	Волога грабова діброва	D ₃ -гД	163,5	4,5
Всього			3657,5	100,0

Значну площу на території досліджуваного об'єкта займає свіжа грабова діброва, що складає 21,6% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель.

Частка свіжого дубово-соснового субору, свіжої грабової діброви, вологої грабової судіброви, вологого грабово-дубово-соснового сугруду, сирого чорновільхового сугруду, сухої грабової діброви та вологої грабової діброви сягає 7,9% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель.

Типологічне різноманіття насаджень лісового заказника «Суразька дача» представлено 9 типами лісу. Так, у суборах виділено лише 1 тип лісу, сугрудах – 5 типів лісу та грудях – 3 типи лісу.

Видове різноманіття лісів на території дослідного об'єкта є різноманітним та представлено 13 видами дерев (табл. 2). Так, найбільш поширеними є дуб звичайний (*Quercus robur* L.) – 44,9% та сосна звичайна (*Pinus sylvestris* L.) – 38,3%.

Таблиця 2

Розподіл площ насаджень лісового заказника
за деревними породами

№ з/п	Деревна порода	Площа	
		га	%
1	Акація біла	1,3	0,0
2	Береза повисла	153,6	4,2
3	Бук лісовий	1,0	0,0
4	Верба біла	2,6	0,1
5	Вільха чорна	13,6	0,4
6	Граб звичайний	232,3	6,4
7	Дуб звичайний	1640,7	44,9
8	Дуб червоний	67,2	1,8
9	Клен гостролистий	7,7	0,2
10	Модрина європейська	51,5	1,4
11	Сосна звичайна	1401,1	38,3
12	Ялина європейська	73,5	2,0
13	Ясен звичайний	11,4	0,3
Всього		3657,5	100,0

Частка акації білої (*Robinia pseudoacacia* L.), берези повислої (*Betula pendula* Roth.), бука лісового (*Fagus sylvatica* L.), верби білої (*Salix alba* L.), вільхи чорної (*Alnus glutinosa* (L.) Gaerth.), граба звичайного (*Carpinus betulus* L.), дуба червоного (*Quercus rubra* L.), клена гостролистого (*Acer platanoides* L.), модрина європейської (*Larix decidua* Mill.), ялини європейської (*Picea abies* (L.) H.Karst.) та ясена звичайного (*Fraxinus excelsior* L.) коливається від 0,03% до 6,3% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель.

Розподіл деревних порід за кількістю типів лісу є різним. Так, дуб звичайний, сосна звичайна, ялина європейська, береза повисла трапляються у 6 типах лісу, граб звичайний – 5 типах лісу, дуб червоний і вільха чорна – 4 типах лісу, ясен звичайний – 3 типах лісу, модрина європейська і верба біла – 2 типах лісу, акація біла, бук лісовий і клен гостролистий – 1 типові лісу.

На території досліджуваного об'єкта домінують ліси штучного походження (82,1% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель), решта природного походження – 17,9% (рис. 1).

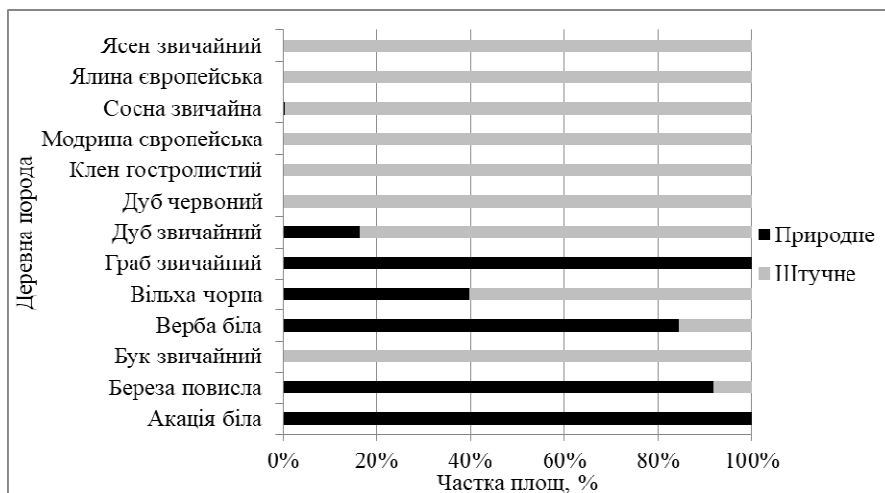

Рис. 1. Розподіл площ насаджень деревних порід за походженням, %

Частка штучних лісів у залежності від деревної породи (береза повисла, бук звичайний, верба біла, вільха чорна, дуб звичайний, дуб червоний, клен гостролистий, модрина європейська, сосна звичайна, ялина європейська, ясен звичайний) коливається від 8,3% до 100% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель.

Частка природних лісів у залежності від деревної породи (дуб звичайний, граб звичайний, вільха чорна, верба біла, береза повисла, акація біла) коливається від 16,3% до 100% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель.

Вікова структура насаджень лісового заказника «Суразька дача» є доволі різноманітною. Так, переважають насадження V–VIII класів віку – 50,3% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель, дещо меншою часткою представлені насадження IX–XII класів віку – 32,7%. Частка I–IV, XIII і більший класів віку є майже однакою і становить 10,8 і 6,2% відповідно.

Розподіл площ деревних порід за групами класів віку є доволі різноманітною. Так, I–IV класи віку трапляються в усіх насадженнях, крім бука лісового, їхня частка коливається від 2,7 (граб звичайний) до 100% (клен гостролистий).

V–VIII класи віку притаманні 10 видам дерев, їхня частка варіює від 37,1% (ялина європейська) до 100% (акація біла).

IX–XII класи віку властиві 8 видам дерев, їхня частка коливається від 1,8 % (граб звичайний) до 100% (бук лісовий).

У дубових деревостанах трапляються насадження XIII і більших класів віку, але їхня частка становить – 13,8% (рис. 2).

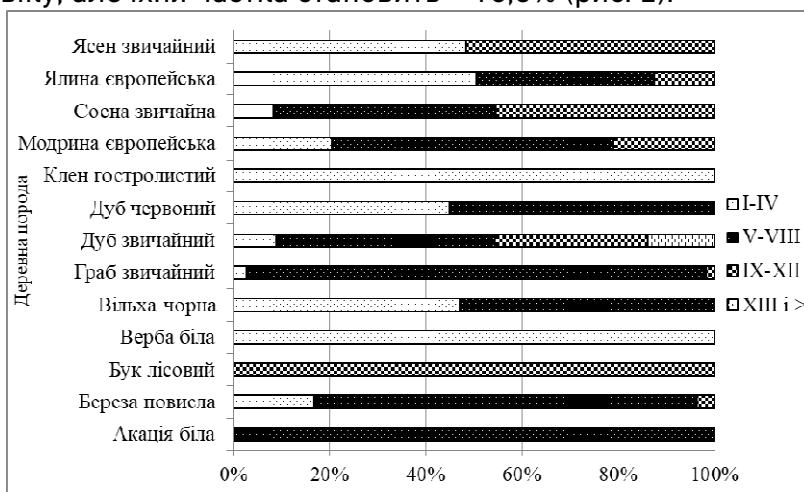

Рис. 2. Розподіл площ насаджень деревних порід за класами віку, %

Розподіл площ насаджень лісового заказника «Суразька дача» за відносною повнотою є різною. Так, переважають насадження з відносною повнотою 0,61–0,8, частка яких сягає 67,7% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель. Частка насаджень з

відносною повнотою 0,81–1,0 і < 0,6 становить 20,8 і 11,5% відповідно.

Розподіл площ деревних порід за відносною повнотою є різноманітним (рис. 3). Так, найбільша частка насаджень з відносною повнотою 0,61–0,8, їхня частка коливається від 15,4% (верба біла) до 100% (акація біла). Дещо меншою часткою представлені насадження в 9 типах лісу з відносною повнотою від 0,81 до 1,0, їхня частка коливається від 9,4% (береза повисла) до 84,6% (верба біла).

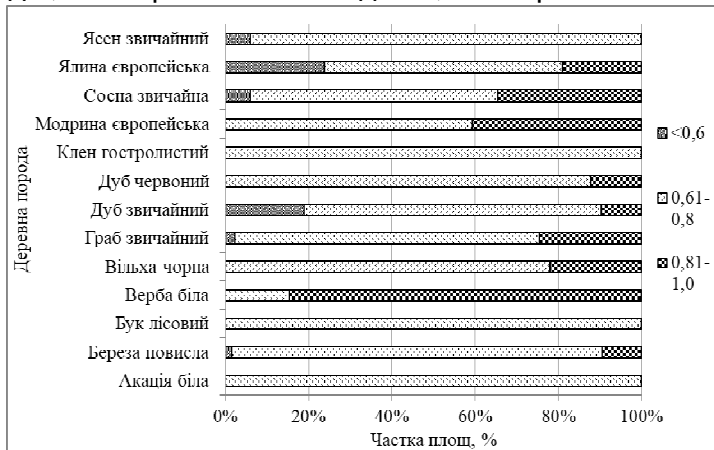

Рис. 3. Розподіл площ насаджень деревних порід за відносною повнотою, %

Частка відносної повноти 0,6 і менше трапляється лише у 6 типах деревостанів, а їхня частка коливається від 1,6 (береза повисла) до 23,8% (ялина європейська).

Розподіл площ насаджень лісового заказника «Суразька дача» за класами бонітету є доволі різноманітним. Так, переважають високо бонітетні насадження (I, I^a і вище) – 84,9% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель, значно меншою часткою представлені насадження II класу бонітету – 11,4%. Частка III і IV класів бонітету є незначною, а їхня частка коливається від 3,5 до 0,2% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель. Так, I^a і вищі класи бонітету трапляються в 11 із 13 видів дерев, та їхня частка коливається від 21,8 (граб звичайний) до 100% (бук лісовий, акація біла, модрина європейська) (рис. 4).

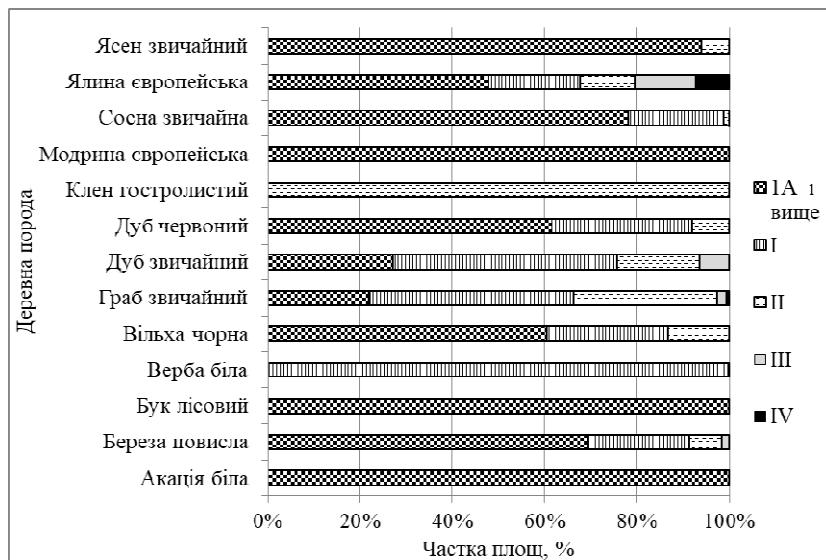

Рис. 4. Розподіл площ насаджень деревних порід за класами бонітету, %

I клас бонітету притаманний 8 із 13 видів дерев, їхня частка варіює від 19,9% (модрина європейська) до 100% (верба біла).

II клас бонітету властивий 9 із 13 видів дерев, їхня частка коливається від 0,8% (сосна звичайна) до 100% (клен гостролистий).

III клас бонітету характерний 5 видам дерев, їхня частка коливається від 0,3% (сосна звичайна) до 13,2% (ялина європейська).

IV клас бонітету притаманний 3 видам дерев, їхня частка варіює від 0,2% (сосна звичайна) до 7,2% (ялина європейська).

Висновки: Загальна площа насаджень лісового заказника «Суразька дача» становить 3657,5 га. Типологічне різноманіття насаджень лісового заказника представлено 9 типами лісу. Серед них найбільш поширеними є свіжий грабово-дубово-сосновий сугруд (70,5% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель) і свіжа грабова діброва (21,6%).

Видове різноманіття лісів на території досліджуваного об'єкта представлено 13 видами дерев. Так, серед них домінують дуб звичайний (44,9% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель) і сосна звичайна (38,3%).

Вікова структура насаджень лісового заказника є розбалансованою. Переважають насадження V–VIII класів віку – 50,3% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю земель, дещо меншою часткою представлені насадження IX–XII класів віку – 32,7%. Частка насаджень I–IV (10,8%), XIII і більших (6,2%) класів віку є незначною.

На території досліджуваного об'єкта домінують середньопов-
нотні 0,6–0,8 (67,7% від загальної площі вкритої лісовою рослинністю
земель) та високобонітетні I і I^a (84,9%) насадження.

Практичне значення отриманих результатів дослідження поля-
гає у систематизації даних типологічної та лісівничо-таксаційної
структури лісового заказника «Суразька дача».

1. Бокоч В. В. Роль заповідних територій як природних лабораторій моні-
торингових спостережень. *Стан і перспективи природокористування в Україні* :
матеріали I Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції (16–
30 травня 2016 року, м. Ужгород). Ужгород, 2016. С. 10–19. **2.** *Положення*
про лісовий заказник загальнодержавного значення «Суразька дача» :
вебсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>.
<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0419737-12#Text> (дата звернення:
05.06.2022). **3.** Суразьке лісництво. *Державне підприємство Кременецьке*
лісове господарство : вебсайт. URL: kremlisgosp.com.ua.
<http://kremlisgosp.com.ua/lisgosp/struktura/surazke-lisnictvo.html> (дата
звернення: 09.05.2022). **4.** Вишневецька Г. С., Ковальчук І. П., Бондар О. Б.
Видове різноманіття лісів державного лісового заказника «Суразька дача».
Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень : матеріали XVI
Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та мо-
лодих вчених (17 травня 2022 року, м. Луцьк), ВНУ ім. Лесі Українки. 2022.
С. 44–46. **5.** П'ятківський І. О. Суразька дача. *Тернопільський енциклопе-
дичний словник* : у 4 т. / редкол.: Г. Яворський та ін. Тернопіль : Видавничо-
поліграфічний комбінат «Збруч». 2008. Т. 3: П–Я. 372 с. **6.** Черняк В. М., Си-
ниця Г. Б., П'ятківський І. О. Унікальні перлини Тернопільщини. Тернопіль :
навч. книга. Богдан, 2014. 354 с. **7.** Ткач Л. І., Бондар О. Б. Перспективи за-
провадження екологічної сертифікації лісів у державному підприємстві
«Кременецьке лісове господарство» в Тернопільській області. *Вісник НЛТУ*
України. 2013. Вип. 23.5. С. 132–137. **8.** Бондар О. Б., Ткач Л. І., Солодовник
В. А. Лісівничо-таксаційна структура лісів у ДП «Кременецьке ЛГ». *Подільський вісник. Сільське господарство, техніка, економіка*. 2019. № 30.
С. 15–23. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2019-1-2>. **9.** Заїка В. К.,
Іваницький Р. С., Криницький Г. Т. Стационарні дослідження природного
поновлення сосново-дубових деревостанів у зв'язку з рубаннями головного
користування в умовах північно-західного Поділля. *Науковий вісник НЛТУ*
України. 2011. Вип. 21.11. С. 8–16. **10.** Ліснічук А. М. Оцінка життєздатності
природних популяцій *Pinus sylvestris* L. Кременецького горбогір'я та Мало-
го Полісся за мінливістю кількісних та якісних ознак. *Інтродукція Рослин*.
2013. № 60. С. 51–56. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1629307> (дата
звернення: 09.05.2022). **11.** Ведмідь М. М., Мешкова В. Л., Жежкун А. М. Ал-
горитм для виявлення земель малоцінних молодняків у дібровах за ма-
теріалами лісовпорядкування. *Лісівництво і агролісомеліорація*. 2006.

Вип. 110. С. 54–59. **12.** Остапенко Б. Ф., Ткач В. П. Лісова типологія : навч. посіб. Харків, 2002. 204 с.

REFERENCES:

1. Bokoch V. V. Rol zapovidnykh terytorii yak pryrodnykh laboratorii monitorynhovykh sposterezhen. *Stan i perspektyvy pryrodokorystuvannia v Ukraini* : materialy I Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii (16–30 travnia 2016 roku, m. Uzhhorod). Uzhhorod, 2016. S. 10–19.
2. *Polozhennia pro lisovyi zakaznyk zahalnodержavnogo znachennia «Su-razka dacha»* : vebсайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0419737-12#Text> (data zvernennia: 05.06.2022).
3. Surazke lisnytstvo. *Derzhavne pidpriemstvo Kremenetske lisove hospodarstvo* : vebсайт. URL: <http://kremlisgosp.com.ua/http://kremlisgosp.com.ua/lisgosp/struktura/surazke-lisnictvo.html> (data zvernennia: 09.05.2022).
4. Vyshnevska H. S., Kovalchuk I. P., Bondar O. B. Vydove riznomanittia lisiv derzhavnogo lisovoho zakaznyka «Surazka dacha». *Moloda nauka Volyni: priorytety ta perspektyvy doslidzhen* : materialy XVI Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii studentiv, aspirantiv ta molodykh vchenykh (17 travnia 2022 roku, m. Lutsk), VNU im. Lesi Ukrainky. 2022. S. 44–46.
5. Piatkivskiy I. O. Surazka dacha. Ternopilskiy entsyklopedychnyi slovnyk : u 4 t. / redkol.: H. Yavorskyi ta in. Ternopil : Vydavnycho-polihrafichnyi kombinat «Zbruch». 2008. T. 3: P–Ya. 372 s.
6. Cherniak V. M., Synytsia H. B., Piatkivskiy I. O. Unikalni perlyny Ternopilshchyny. Ternopil : navch. knyha. Bohdan, 2014. 354 s.
7. Tkach L. I., Bondar O. B. Perspektyvy zaprovadzhennia ekolohichnoi sertyfikatsii lisiv u derzhavnomu pidpriemstvi "Kremenetske lisove hospodarstvo" v Ternopilskii oblasti. *Visnyk NLTU Ukrainy*. 2013. Vyp. 23.5. S. 132–137.
8. Bondar O. B., Tkach L. I., Solodovnyk V. A. Lisivnycho-taksatsiina struktura lisiv u DP «Kremenetske LH». *Podilskiy visnyk. Silske hospodarstvo, tekhnika, ekonomika*. 2019. № 30. S. 15–23. DOI: <https://doi.org/10.37406/2706-9052-2019-1-2>.
9. Zaika V. K., Ivanytskyi R. S., Krynytskyi H. T. Statsionarni doslidzhennia pryrodnoho ponovlennia sosnovodubovykh derevostaniv u zviazku z rubanniamy holovnoho korystuvannia v umovakh pivnichno-zakhidnoho Podillia. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. 2011. Vyp. 21.11. S. 8–16.
10. Lisnichuk A. M. Otsinka zhyttiezdatsnosti pryrodnykh populiatcii Pinus sylvestris L. Kremenetskoho horbohiria ta Maloho Polissia za minlyvisti kilkisnykh ta yakisnykh oznak. *Introduktsiia Roslyn*. 2013. № 60. S. 51–56. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.1629307>. (data zvernennia: 09.05.2022).
11. Vedmid M. M., Mieshkova V. L., Zhezhkun A. M. Alhorytm dlia vyjavlennia zemel malotsinnykh molodniakiv u dibrovakh za materialamy lisovporiadkuvannia. *Lisivnytstvo i ahrolisomelioratsiia*. 2006. Vyp. 110. S. 54–59.
12. Остапенко Б. Ф., Ткач В. П. Лісова типологія : навч. посіб. Харків, 2002. 204 с.

Bondar O. B., Candidate of Agricultural Sciences (Ph.D.), Senior Lecturer, Tsytsiura N. I., Candidate of Biological Sciences (Ph.D.), Associate Professor (Taras Shevchenko Regional Academy of Humanities and Pedagogy)

TYOLOGICAL STRUCTURE OF PLANTINGS OF THE FOREST RESERVE «SURAZKA DACHA»

The article presents the results of the research on the typological structure of forests in the forest reserve «Surazka dacha» on the territory of Shumsk United Territory Community (UTC) in Ternopil region. The total area of the under research forests is 3657.5 hectares. The study of the typological structure of forests was carried out according to the methodology of the forestry and ecological school of Alekseev-Pogrebniak forest typology. The trophogenic diversity of the vegetations in the forest reserve "Surazka Dacha" is represented from subors (B) to dubravas (D). Thus, among them, sudubravas are represented by the largest share (73.6% of the total area of the land covered with forest vegetation). The share of dubrava area is 26.3% of the total area covered by forest vegetation, the rest is subors (0.1%).

On the territory of the research facility the forest managers have identified 9 types of forest. Thus, only 1 type of forest is allocated in subors, 5 types in sudubravas, and 3 types in dubravas.

The most widespread types of forest in the territory of the reserve «Surazka Dacha» are fresh hornbeam-oak-pine sudubrava (70.5% of the total area covered by forest vegetation) and fresh hornbeam dubrava (21.6%).

Species diversity of forests is represented by 13 types of trees. Thus, among these tree species the largest area is occupied by common oak – 44.9% of the total area covered by forest vegetation, and common pine – 38.3%.

The distribution of tree species according to the number of forest types is diverse. Thus, common oak, common pine, European spruce, hanging birch occur in 6 forest types, common hornbeam – in 5 forest types, red oak and black alder – 4 forest types, common ash – in 3 forest types, European larch and white willow – 2 types of forest, white acacia, forest beech and sharp-leaved maple – in 1 type of forest.

Vegetations of artificial origin dominate on the territory of the research facility (82.1% of the total area of land covered with forest vegetation), the rest of natural origin – 17.9%.

The age structure of the vegetations in the reserve «Surazka dacha» is unbalanced. Plantations of age classes V–VIII predominate – 50.3% of the total area of land covered with forest vegetation, plantations of age classes IX–XII represent a slightly smaller share – 32.7%. The share of I–IV and XIII and older age classes is almost the same and amounts to 10.8 and 6.2%, respectively.

Plantations with a completeness of 0.61–0.8, which is 67.7% of the total area of land covered with forest vegetation, dominate by a relative completeness. The share of plantations with completeness 0.81–1.0 (20.8%) and up to 0.6 (11.5%) is somewhat smaller.

By the classes of bonitette there dominate the vegetations of I, I^A and higher classes of bonitette – 84.9% of the total area of land covered with forest vegetation. Thus, the share of the II, III and IV classes of bonitette varies from 0.2 to 11.4% of the total area of forests. The results of the work are recommended to be used when forming state environmental policy as well as in the educational process.

***Keywords:* bonitette class; forest type; fresh hornbeam dubrava; common oak; common pine; forest reserve «Surazka Dacha».**